

Karolina Czeszek
kl. II d
Liceum Ogólnokształcące
im. St. Konarskiego w Oświęcimiu
Opiekun: mgr Joanna Formas

„Muzyka- forma buntu w czasach PRL-u”

Wykład senatora Krzysztofa Kozłowskiego wzbudził we mnie refleksję na temat polskiej muzyki, która powstawała w różnych okresach komunizmu w Polsce. Może to dla wielu zaskakujące skojarzenie. Mam jednak wrażenie, że teksty niektórych utworów były wręcz apelem skierowanym do społeczeństwa, artyści posługiwali się wtedy często ezopowym językiem. Musimy mieć przecież świadomość, że chociaż muzyka nie odgrywała wtedy roli pierwszoplanowej, miała duży wpływ na społeczeństwo.

*„Wyszali z wielu życie
Zabrali godność nam”-*

tymi słowami, a jest to fragment piosenki zespołu KSU, można m.in. podsumować burzliwy czas PRL-u. Życie codzienne dawało wielu Polakom w kość. Każdy szukał jakiejś odskoczni. Wielu znajdowało ją w muzyce. To ona miała dawać nadzieję, motywować do działania, wyśmiewać paradoksy ówczesnych realiów. Przeglądając teksty wybranych utworów, widzę, że polscy muzycy doskonale spełniali oczekiwania, jakie przed nimi stawiano. „Psalm stojących w kolejce” Krystyny Prońko i słowa: „*Bądź jak kamień, stój, wytrzymaj*”, „Mury” Jacka Kaczmarskiego (nieformalny hymn Solidarności), to utwory, które miały być zachętą do działania. Mówiły o tym, że warto walczyć, mieć własne zdanie, nie można się poddawać. W utworze „Obława” Jacka Kaczmarskiego głównymi bohaterami są „*młode wilki*”. Jest to, moim zdaniem, metafora związana z postawą ówczesnej młodzieży walczącej o wolność.

*„Nie dajcie z siebie zedrzeć skór
Brońcie się i Wy. O bracia wilcy brońcie się
Nim wszyscy wyginiecie!”-*

te słowa brzmią tak, jakby autor wołał: „Walczcie, nie poddawajcie się. Jesteście silni, dacie radę. Nie pozwólcie się uciszyć!”

Utwór „Dziwny jest ten świat” Czesława Niemena ma z kolei charakter całkowicie ponadczasowy.

*„Lecz ludzi dobrej woli jest więcej
i mocno wierzę w to,
że ten świat
nie zginie nigdy dzięki nim” –*

to deklaracja wiary w człowieka zmagającego się z przeciwnościami losu. Świat można uratować, można go ocalić przed destrukcyjnym wpływem zła..

Czesław Niemen napisał również muzykę do wiersza C. K. Norwida pt. „Bema pamięci żałobny rapsod”. Przywołując klasykę polskiej poezji, przypomniał kawałek polskiej historii – tej z okresu narodowej niewoli. To ważny komunikat i kolejny tekst z przesłaniem.

*„Lecz ludzi dobrej woli jest więcej
i mocno wierzę w to,*

*że ten świat
nie zginie nigdy dzięki nim” .*

Powstało również wiele piosenek opowiadających o szarej, ponurej codzienności. Miały one otworzyć oczy tym, którzy często nie zauważali, że przyczyniają się do umocnienia ówczesnego systemu politycznego. „Ale w koło jest wesoło” Perfectu zalicza się do takich utworów.

„Z kim nie wolno pić , z Kim gadać (...)

Co we środy można jadać”-

tekst ewidentnie wskazuje na to, że każdy aspekt życia był ustalony z góry. Ludzie musieli się dostosować do ustalonych reguł: „*Jak naprawdę jest, nikt nie wie*”. Rządzący nie ujawniali swoich planów. Wszystko odbywało się w totalnej konspiracji. Uniformizacja , fałsz, propaganda – wielu Polaków zdawało sobie sprawę z tego , że media przyjmują postawę służalczą wobec władzy.

Ludzie, często na znak buntu, wychodzili z mieszkań podczas nadawania wieczornego

„Dziennika”.

„Fabryka małp” Lady Pank to , moim zdaniem, kolejny przykład tekstu poruszającego problem oddziaływania propagandy w komunistycznym państwie:

„Miliony głów, łap w pazury zbrojnych

Gotowych do walk o byle co”.

Ludzie wówczas zdolni byli do wszystkiego, budziły się w nich zwierzęce instynkty. Chodziło w końcu o zapewnienie bytu sobie i rodzinie.”*Dzikie stworzenia*” nie zważają już na bliźniego, koncentrują się na sobie, aby przetrwać.

Tekst piosenki zespołu Republika pt.”Biała flaga” to manifest samotnej walki przeciw propagandzie i zakłamaniu.:

„Gdzie są moi przyjaciele

Bojownicy z tamtych lat

Zawsze było ich niewielu

Teraz jestem sam”

Równie ważny, według mnie, jest też tytuł „I’ll find my way home” („Znajdę moją drogę do domu”) - duetu Jon & Vangelis. Piosenka o tym jakże wymownym tytule, była w czołówce słynnej listy przebojów radiowej Trójki, po wprowadzeniu stanu wojennego. Chociaż nie odnosiła się konkretnie do polskiej rzeczywistości, dawała nadzieję uciśnionemu narodowi.

„I’m not alone

Somehow I’ll find my way Home”.

(Nie jestem sam,

Jakoś odnajdę drogę do domu)-

Polacy też chcieli wierzyć, że nie są sami, a ich dom – ojczyzna, stanie się w końcu suwerennym państwem. Piosenki zespołu Pink Floyd: „Another brick in the Wall” lub „We don’t need an education” stały się kultowe dla pokolenia, które było świadkiem zburzenia tzw. muru berlińskiego. To już nie tylko historia Polski , to widoczny przejaw zmian w Europie! Polacy słuchając takiej muzyki, mieli poczucie , że nie są odosobnieni w marzeniach o wolności i niezależności. To z kolei budowało niewiarygodne poczucie wspólnoty.

Inni próbowali mówić o ówczesnych realiach na wesoło. Wydaje mi się, że odbicie rzeczywistości w krzywym zwierciadle, miało na celu wywołanie uśmiechu na twarzach Polaków znużonych szarą

codziennością. Takim artystą był m. in. Andrzej Rosiewicz. Jego piosenki są z pewnością znane nawet najmłodszym pokoleniom. Niektóre z nich wydają się być całkowicie niewinne, jednak często mają one drugie dno. „Wieje wiosna od wschodu” - w prosty sposób ukazuje, jak Rosja rozluźnia swoje wpływy w Polsce. „Chłopcy radarowcy” to utwór, w którym ironia i żart obrazują dość poważny problem - milicja nieraz utrudniała życie polskim obywatelom. Sądzę, że puenta tej piosenki nie wymaga komentarza: „*Coraz więcej przebierańców, coraz trudniej o oryginał*”.

Przywołałam tylko kilka nazwisk, nazw zespołów, tytułów piosenek. Muzyka stanowiła coś w rodzaju medium, ukrytego kanału komunikacyjnego z ludźmi. Rolę, jaką odegrali niektórzy artyści w okresie PRL-u, można porównać do roli wieszczów narodowego twórcy podczas zaborów. Czasem byli patetyczni, kiedy indziej bardziej refleksyjni, ale też zaciężni i prowokujący. Próbowali, moim zdaniem, wskazać Polakom metody walki z reżimem, ale również wlać otuchę w ich serca.